

AINO LIDMANIN RAHASTO

Sairaanhoitajan lahjoituksen juuret ulottuvat esiantibioottiseen aikaan

Rahasto perustuu osastonhoitaja Aino Lidmanin (20.12.1898 – 6.5.1977) vuonna 1975 tekemään testamenttiin. Rahasto tukee Turun yliopistossa tehtävää tieteellistä lastentautien tutkimusta.

Aino Xenia Lidman syntyi Turussa Frans Oskari Lidmanin (7.8.1862-1.7.1913) ja Vilhelmiina Erika Lindforsin (28.5.1865-21.2.1950) ainoaksi lapseksi. Hänet palkattiin Barnens Väl - Lasten Hyväksi -yhdistyksen keväällä 1919 Turkuun perustaman 15 vuodepaikan lastensairaalan hoitajaksi. Sairaanhoitajaksi hän valmistui 1923 Helsingin Yleisen sairaalan kurssilta. Sairastuvan lääkärinä toimi lastenlääkäri Rafael Kyrklund (Kyrki), ja Aino Lidman oli pitkään sen ainoa koulutettu hoitaja. Sairastuvan toiminta lopetettiin 1.6.1937, kun Turun lääninsairaalan A-rakennus oli valmistunut.

Lääninsairaala hoiti aluksi tartuntatauteihin sairastuneita lapsia eristyspaviljongissa, kunnes vanha vastaanottorakennus muutettiin 70 vuodepaikan pediatriiseksi sairaalaksi. Aino Lidman aloitti 1-kerroksen isompien lasten osaston 17 osastonhoitajana 1.4.1938. H:n muotoisesta rakennuksesta puolet oli talvisodan alusta lähtien vuosien ajan Sotasairaala 5:nä, ja lastensairaallalla oli vain 38 vuodepaikkaa. Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan perustamisen myötä lääninsairaalan pääosasta tuli syksyllä 1943 opetussairaala. Keväällä 1945 perustettiin pediatrien tautien professuuri, johon nimitettiin Toivo Salmi. Opetussairaalan imeväisosastolle avattiin 1945 pitkälti Aino Lidmanin uutteruuden ansiosta äidinmaitokeskus. Sen toiminta poikkesi aiemmasta Turun Maitopisarayhdistyksen toiminnasta, joka yhdistyi neuvolatoimintaan.

Lastentautien hoito muuttui Aino Lidmanin työuran aikana. 1920-1930-luvuilla pikkulasten yleisin sairaalahoidon syy oli akuutti enteriitti, isommilla lapsilla syynä olivat useimmiten akuutit hengitystieinfektiot. Tuhkarokko, hinkuyskä ja bakteeripneumonia ketjuuntuivat usein, ja keuhkoempyeman punkteeraus oli yleinen hoitotoimenpide. Lääninsairaalan lastenosastolla 1938-1945 hoidetuista yli 3 000 lapsesta menehtyi vielä 12,7 %, useimmat ensimmäisen vuorokauden aikana. Sulfalääkkeiden, penisilliin ja streptomysiinin käyttö alensi lapsipotilaiden kuolevuuden 3-4 %:iin 1950-luvun alussa. Antibiootit nujersivat myös A-streptokokin ja hemofilibakteerin sekainfektiot, anginan ja vaikean krupin, eikä niiden komplisoitumista sydäntulehduksiksi tai reumaperäisiä mitraaliläppävaurioita

Aino Lidman työnsä äärellä. Lasarettimuseo.

tarvinnut pelätä kuten aiemmin. 1940-luvulla aloitettujen BCG-rokotusten ansiosta pikkulasten tb-aivokalvontulehdus sekä lasten tb-spondyliitti ja märkivä osteomyeliitti katosivat tautikirjosta. Lapsuusajan taudit lakkasivat 1940-1950-luvuilla aiheuttamasta työkykyä alentavia vaurioita.

”Lidmanin tati” oli lastensairaalan hyväntahtoinen äitihahmo aikana, jota pitkään leimasi toisaalta pula välineistä, toisaalta lääkehoitojen nopea kehitys. Professori Salmi arvosti hänen uurastustaan osastonhoitajana vaikeina aikoina. Työssään hän oli ”vanhan polven” vaativa hoitaja, uuteen perehtyvä ja miellyttävä esimies, joka antoi alaisilleen työrauhan. Hiljaiseksi työmyyräksi kuvailtu Aino Lidman jäi osastolta 17 eläkkeelle 31.1.1958. Hänen ammatillista määrätietoisuuttaan kuvasti myös testamentti lastentautien tutkimukselle.

Aino Lidman osallistui aktiivisesti Varsinais-Suomen sairaanhoitajayhdistyksen toimintaan. Hän oli yhdistyksen puheenjohtaja 1927-1937, jolloin sen toiminta oli vielä ”yleishyödyllistä” ja sivistystoimintaa. Suomen sairaanhoitajaliitto ry kutsui hänet vuonna 1955 kunniapuheenjohtajakseen, ja Suomen Lastenlääkäriyhdistys kutsui hänet ansioidensa nojalla jäseneksi vuonna 1970.

Osuuskunta Sigillum / Pentti Mäkelä

Turun Yliopistosäätiö

Turun Yliopistosäätiön tarkoitus on edistää ja tukea Turun yliopiston toimintaa. Säätiön tärkein toimintamuoto on sen yleis- ja nimikkorahastot, joiden tuotosta säätiö jakaa apurahoja. Rahastojen yhteenlaskettu koko on runsaat 40 miljoonaa euroa.